

**Náměstek pro řízení sekce průmyslové spolupráce
Ministerstva obrany ČR**

PhDr. Tomáš Kopečný

Tychonova 1, Praha 6, PSČ 160 01, datová schránka hjyaavk

**Analýza dopadů obranných akvizic na
národní ekonomiku**

Praha, 5. května 2020

Úvod

Ekonomické analýzy posledních let provedené v Evropě a Severní Americe jasně ukazují, že **investice do obrany** je třeba chápat jako **významné dlouhodobé investice s pozitivními dopady na ekonomiku státu a její konkurenceschopnost**.

Mimo strategickou hodnotu mají investice do obrany **pozitivní dopad na průmyslovou a technologickou základnu** státu spojenou s posílením mezinárodní konkurenceschopnosti průmyslu a ekonomiky. Z provedených výzkumů a analýz navíc vyplývá, že pozitivní dopady obranných akvizic uskutečněných v rámci domácího průmyslu mají víceúrovňovou návratnost, která se promítá do řady makroekonomických indikátorů.

Obranné akvizice, jsou-li alespoň z části realizovány domácím obranným průmyslem, se citelně **projektují do státního HDP**. Finanční zdroje z podstatné části zůstávají v domácí ekonomice, kterou tímto podporují. Zároveň dochází, díky **podpoře obranného výzkumu a vývoje**, která je často nedílnou součástí akvizice, k rozvoji inovací, včetně produktů duálního užití, a tedy k přelití pozitivního hospodářského impulsu do civilního sektoru (tzv. spillover effect).

Hospodářské efekty investic do obrany ve světě a v ČR

Dle **studie Europe Economics**, hodnotící ekonomický dopad výdajů na obranu ve vybraných zemích EU, **investice do obrany ve výši 100 mil. EUR v průměru generuje 95 mil. EUR na HDP, 35 mil. EUR daňového výnosu a investici 7 mil. EUR na obranný výzkum a vývoj**. Dále taková investice vede ke vzniku **průměrně 2400 pracovních míst, z nichž se ve 40 % jedná o vysoce kvalifikovaná pracovní místa**. **Pozitivní dopad** byl sledován **i na straně exportu**, kdy u Británie a Německa hovoří studie o zvýšení exportu vojenského materiálu o 1 % a 6,4 % u Polska, Nizozemska a Španělska.¹

V případě České republiky je návratnost v podobě daňového výnosu ještě vyšší, jak vyplývá ze studie Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu na

případu konkrétní firmy. Výpočet provedený na vzorovém příkladu produkce společnosti s vysokým podílem výzkumu a vývoje implikuje, že daňová návratnost v tuzemsku realizované obranné akvizice v podobě odvodů do státního rozpočtu činí **43,75 % z její celkové ceny**. Vyšší údaj v ČR souvisí zejména s vyššími daňovými odvody.

¹ Europe Economics. (2013). *The Economic Case for Investing in Europe's Defence Industry*. London.

Naopak hypotetické snížení výdajů na obranu o 100 mil. EUR na úrovni EU by dle autorů studie vedlo k propadu HDP o 150 mil. EUR, propadu daňových výnosů o 40 mil. EUR a ztrátě 2 870 pracovních míst, z nichž 760 by bylo vysoce kvalifikovaných.² **Studie společnosti Ernst & Young založená na datech z roku 2014 a vyhotovená pro skupinu CSG uvádí, že každá koruna vynaložená na zakázku zadanou této společností generuje dalších 2,8 Kč v širokém spektru dopadů na národní ekonomiku.³ Dopady investic – nebo naopak škrtů – v oblasti obrany jsou tak zcela evidentní.**

Je třeba zdůraznit, že z hlediska přínosu pro národní hospodářství jsou **investice do obrany nejen srovnatelné s investicemi do jiných odvětví**

(zdravotnictví, vzdělávání či dopravy), **ale v určitých aspektech návratnosti tyto dokonce převyšují a mohou tak mít dlouhodobější efekt na růst HDP, daňových výnosů a zaměstnanosti.** To je **dané především významnějším vlivem obranných investic na vznik vysoce kvalifikovaných pracovních míst a výzkum a vývoj.** Zmiňovaná studie Europe Economics tvrdí, že odhadovaný dopad takových investic v tomto směru převyšuje dopad investic do řady jiných sektorů až dvacetkrát.⁴

Obranné akvizice mají zároveň **nepřímý pozitivní dopad na národní ekonomiku v rámci dodavatelských řetězců.** Dodavatel z obranného průmyslu využívá celou řadu služeb subdodavatelů, ať už se jedná o nákup materiálu, potřebného vybavení, nebo právních a jiných služeb, které tak primární investice nepřímo podporuje. **Data společnosti CSG ukazují, že zatímco společnost za rok 2014 v přímém efektu odvedla státu 1,3 mld. Kč, v nepřímém efektu, tedy multiplikovaným efektem v rámci spolupráce se subdodavateli, vygenerovala celkových 11,6 mld. Kč. Indukovaný efekt této společnosti s 1 375 zaměstnanci se za rok 2014 rovnal 1,9 mld. Kč.⁵**

Pozitivní dopady takovýchto stimulů jsou velmi komplexní. Mají velký vliv na vytváření vysoce kvalifikovaných pracovních míst, u kterých lze předpokládat, že budou udržitelnější – a tedy dlouhodobého charakteru. Jedním z významných aspektů je návazná zaměstnanost, kterou vytvořená pracovní místa nepřímo vyvolávají. **V České republice dle studie E&Y o dopadu vybraných společností CSG na hospodářství ČR jeden zaměstnanec CSG generoval až dalších 3,7 pracovních míst.⁶**

S vysoce kvalifikovanými pracovními místy se pojí také produkce výrobků s vysokou přidanou hodnotou, které jsou pro budoucnost české ekonomiky mimořádně cenným

² Europe Economics. (2013). *The Economic Case for Investing in Europe's Defence Industry*. London.

³ Studie EY o dopadu vybraných společností CSG na hospodářství ČR na datech z roku 2014.

⁴ Europe Economics. (2013). *The Economic Case for Investing in Europe's Defence Industry*. London.

⁵ Studie EY o dopadu vybraných společností CSG na hospodářství ČR na datech z roku 2014.

⁶ Studie EY o dopadu vybraných společností CSG na hospodářství ČR na datech z roku 2014.

artiklem. Stimul výroby technologicky vyspělých produktů se také **pozitivně promítá do podpory exportu**. S rozšířením exportních aktivit souvisí multiplikovaný dopad na makroekonomické indikátory typu HDP, zaměstnanosti, reálných důchodů obyvatel či struktury průmyslové výroby.⁷ Nárůst exportu vojenského materiálu by v případě České republiky napomohl diverzifikaci vývozu.⁸ **Obranné akvizice realizované v tuzemsku** mají rovněž přidanou hodnotu ve smyslu **nepřímé podpory dodavatele**, neboť **reference z dodávek ozbrojeným složkám** se na současném, vysoce specifickém, mezinárodním trhu s vojenským materiálem stávají **jednou z podmínek pro úspěšné soutěžení zahraničních zakázek**.⁹

Návratnost obranných akvizic ve smyslu podpory národní ekonomiky může být dále silně umocněna v případech, kdy je předmětem akvizice produkt, který je poptáván ozbrojenými složkami jiných států. To se týká jak finální výroby poptávaných produktů, tak zapojení do zahraničních dodavatelských řetězců, skrze které čeští subdodavatelé mohou výrazně navýšit svou výrobu určenou pro další odběratele dotyčného vojenského systému. V neposlední řadě i **samotné zapojení do dodavatelských řetězců největších světových firem** je pro české firmy zcela mimořádným přínosem, jak z hlediska obchodního, tak co do prestižní reference, která **umožní další expanzi na zahraničních trzích**.

Akviziční projekty MO ČR jako stimul pro národní ekonomiku

Z 21 nejvýznamnějších investičních projektů, které Ministerstvo obrany **od roku 2005** uskutečnilo, **bylo 19** (přes 90 %) **zadáno českým společností**.¹⁰ Celková hodnota těchto obranných akvizic, realizovaných českými firmami, činila přes **43,3 mld. Kč**. **Návratnost** těchto zakázek do státního rozpočtu jen na daňových odvodech činí **cca 18,9 mld. Kč**.¹¹

Příklad širšího spektra pozitivních dopadů obranných akvizic na ekonomiku státu lze demonstrovat na české společnosti **Sellier & Bellot**, která patří k významným zaměstnavatelům ve Středočeském kraji. Dodávky munice pro ozbrojené složky ČR tvoří podstatnou část jejího ročního obratu. Na základě státních zakázek za 1,8 mld. Kč (bez DPH) realizovaných v posledních 6 letech firma zajistila **v průměru 120 pracovních míst ročně**.

Na základě aktuálně uzavřené rámcové smlouvy na pořízení útočných pušek a pistolí od České zbrojovky lze předpokládat **návratnost na daňových odvodech ve výši 900 mil. Kč**. Finanční objem zakázky činí přibližně 2,35 mld. Kč bez DPH. V případě této akvizice lze hovořit **o vysoké nepřímé návratnosti investice vzhledem k 70 % celkové dodávky tvořených vlastními výrobky České zbrojovky**. Na zbylých 30 % se z více jak poloviny mají

⁷ Štancl, L., & Nedbal, J. (n.d.). *Harmonizace hospodářské a obranné politiky jako předpoklad posilování ekonomické bezpečnosti státu*. Článek je součástí dílčí studie k problematice DÚ VZ FEM „Ekonomická bezpečnost a obrana ČR v nové strategické doktríně NATO“.

⁸ Aspen Institute Central Europe. (2019). *Kam kráčíš, Česko 2019*. Praha.

⁹ Ibid.

¹⁰ Uvedené akvizice zahrnují i ty, jejichž finanční rámec sahá do budoucích let.

¹¹ Výpočet částky je založen na výši základní sazby DPH 19 %.

podílet české společnosti. **Celkový podíl obranného průmyslu na zakázce tak činí 84 %.** Tato **akvizice navíc zajistí** v českých firmách **zaměstnání pro cca 160 lidí.**

Společnosti podílející se na realizaci uvedených zakázek navíc **udrží výrobní kapacity**, nezbytné nejen pro zajištění **strategických potřeb státu**, ale i pro export. Samotná realizace významných zakázek může napomoci úspěchu společnosti na zahraničních trzích, který ve výsledku zvýší příjmy do státní pokladny. Například společnost Česká zbrojovka realizovala **v posledních deseti letech akvizice** ručních a palných zbraní **v celkové hodnotě 1,5 mld. Kč** (bez DPH) a za stejné období firma **odvedla na daních** ze své celkové činnosti téměř **5 mld. Kč.**

Podobný potenciál má **plánovaná dodávka 22 vozidel Tatra T815 8x8** v letech 2021-2023, na které tvoří **podíl domácího průmyslu 85 %.** V rámci druhé dodávky **vozidel TITUS 6x6** v letech 2023-2025 by se pak mělo jednat o **65% podíl českých subjektů** a v rámci **modernizace vozidel Pandur II 8x8** plánované v letech 2022-2024 by mělo jít o **75% podíl českého průmyslu** z objemu celé zakázky.¹² Dojde tak k významné podpoře výrobních kapacit domácího průmyslu.

V případě tří největších plánovaných akvizičních projektů (pásové BVP, dělo 155mm ShD a SHORAD) má být zapojení domácího průmyslu rovněž velmi významné. Tyto projekty by měly přinést skrze přímé, nepřímé i indukované efekty **výrazný stimul domácí ekonomice.** Z jejich odhadovaných nákladů v celkové hodnotě cca 68 mld. Kč by za předpokladu minimálního 40% zapojení domácího průmyslu **směřovalo cca 27 mld. Kč do českých firem.**

Z hlediska maximálního možného zapojení domácích firem **do udržování životního cyklu pořízené vojenské techniky** by se jednalo o další **desítky miliard v následujících 20-30 letech.** Tím může dojít k **zásadní podpoře desítek českých společností v době nastupující ekonomické krize.** Při průměrných hodnotách na základě výzkumu v ČR i dalších evropských zemích lze očekávat, že jen tyto tři investice **přispějí cca 65 mld. Kč do HDP a 29 mld. Kč do daňových odvodů.** Zapojení **českých firem** může přinést **1,9 mld. Kč do jejich výzkumu a vývoje a vytvořit práci pro cca 24 000 lidí.**

V případě, že by k realizaci plánovaných strategických projektů nedošlo, domácí firmy indikují, že budou muset počty zaměstnanců snižovat. V důsledku výpadku subdodávek a výrazného poklesu odběru na zahraničních trzích, na které je český obranný průmysl převážně orientován, bude udržování personálních kapacit zásadně záviset na perspektivě domácích zakázek.

¹² Dle údajů Hospodářské komory ČR.

Závěr

Pozitivní efekt obranných akvizic pro národní ekonomiku je evidentní. Jejich **rušení přináší negativní dopady** v podobě útlumu ekonomiky, podfinancování výzkumu a vývoje, ztráty technologické převahy, poklesu exportu a silnější závislosti státu na zahraničních dodavatelích.

V případě plánovaných **velkých armádních akvizičních projektů** v ČR se jedná o **zásadní stimul pro českou ekonomiku, kdy desítky miliard budou skrze tyto programy investovány přímo do výroby českých firem**. Tyto projekty tak mohou vytvořit na 24 000 pracovních míst, nastartovat výrobu v desítkách českých podniků, přispět cca 65 mld. Kč k HDP a přinést 29 mld. Kč do státního rozpočtu. Naopak bez jejich realizace je pravděpodobné, že velké množství firem obranného průmyslu bude muset stávající zaměstnance propouštět. V neposlední řadě také přispějí k posílení bezpečnosti dodávek potřebného materiálu pro Armádu České republiky pro případ dalších krizových situací.